

diepgang

 Sandd
Port betaald

Orgelman

Oerkracht

Oorlogsgraf

Opstanding

Van de redactie

In een ingezonden artikel stelt Sara May vast dat het 'gratis meeliften' met de idealistische houding van anderen niet meer mogelijk is. Zij noemt tal van organisaties die volgens haar uw steun verdienen. Dominees herkennen hierin iets van Pasen. Jezus Christus stond immers 2000 jaar geleden op om het lot van de mensen te verbeteren. Is dit misschien daarom het juiste moment u te vragen de Nederlandse Zeemanscentrale te ondersteunen?
Voor EUR 25 per jaar (NL72 INGB 0000 1440 30 t.n.v. de NZC te Rotterdam) steunt u de zeemanshuizen en alles wat daarbij hoort. De Diepgang valt dan vier keer per jaar op de deurmat!

Colofon

diepgang is een gezamenlijke uitgave van de Nederlandse Zeemanscentrale en de Stichting Pastoraat Werkers Overzee **Redactie** Joke van den Dool, Astrid Feitsema, Stefan Francke, Jos Hilberding, Simon Hoek, Hans Luesink, Helene Perfors, Léon Rasser (hoofdredacteur), Liesbeth Visser en Kees Wiersum **Redactieadres** Veembroederhof 164, 1019 HC Amsterdam **Oplage** 2000 **Verspreiding** Nederlandse koopvaardij- bagger- en diepzeevervisserijsschepen, Nederlandse zeemansclubs en abonnementen **Grafische vormgeving** Anja Verhart **Druk** Drukkerij Rijpsma, Rozenburg ISSN 1567 - 3472 Een **abonnement** op **diepgang** is mogelijk door donateur te worden (voor minimaal 25 euro per jaar) van de Nederlandse Zeemanscentrale, Willemskade 13, 3016 DK Rotterdam IBAN: NL72 INGB 0000 144030 (ook voor giften en donaties)

In dit nummer

- 3 **Meditatie** • Deel zijn van een verhaal
- 5 **Gedicht** • Ook met tape kan niet alles gerepareerd worden
- 6 **Zeemansgraf** • Hoe betoon je respect voor de doden?
- 9 **Koopvaardij in oorlogstijd** • Herdenken kan in groepsverband maar ook alleen
- 10 **Orgelman** • Als zeeman kun je ervaren hoe klein de wereld soms is
- 12 **Walking Dead** • Stefan Francke weet hoe deze serie zou kunnen eindigen
- 15 **Zeewiersum** • Zware Kees doet mee aan de verspreiding van nepnieuws
- 17 **YoungVMG** • In het Engels rijmt kussen op missen
- 22 **Zeemansvrouw** • Afscheid nemen bestaat niet
- 24 **Bemanningszaken** • Na 25 jaar weet Astrid er alles van
- 26 **Ketelbinkie** • Toen wij van Rotterdam vertrokken ...
- 31 **Abis en Flinter** • De ene curator is de andere niet
- 33 **Kerkelijk en religieus nieuws** • Nieuwe natuurkundige theorie met opvallend bijbelse trekjes
- 36 **Nieuw tijdperk** • Sara Maya over 'free riders'
- 38 **Ds D.A.G. Hoor** • De Verdeelde Staten van Amerika
- 39 **Adressen zeemanshuizen en pastores**

Meditatie

Deel zijn van een verhaal

Onlangs nog liep ik langs 'de Boeg', dat op 4 mei aanstaande weer het toneel zal zijn van de koopvaardijherdenking in Rotterdam. Een monument, een gedenkteken, dat bedoeld is om ons te helpen de geschiedenis niet te vergeten. Moet je die onthouden? Moet je herinnerd worden aan de gruwel uit een grijs verleden?

Gedenken heeft oude papieren – en terecht. In de bijbel (Jozua 4) wordt beschreven dat Jozua, de opvolger van Mozes, een gedenkteken moet laten plaatsen midden in de Jordaan. Juist op de plek waar het volk het beloofde land binnen is getrokken. Het is een van de belangrijkste gebeurtenissen in de geschiedenis van Israël. Want hier komt definitief een einde aan het slavenbestaan. Een stapel stenen geeft aan: hier eindigde de tocht door de woestijn.

Het gedenken is meer dan je herinneren. Want als je gedenkt word je deel van het verhaal van het gedenkteken. Zoals wij op 4 mei gedenken bij 'de Boeg': 'Zij hielden koers'. Wij staan daar omdat zij ons voorgingen. Wij kunnen er alleen maar zijn omdat zij de vrijheid bleven zoeken. Wij zijn deel van het verhaal, want we zouden er niet geweest zijn zónder dat verhaal. En zo gedenkt Israël ook aan de oever van de Jordaan. Ze worden deel van het volk dat ooit door de woestijn trok. Deel van het verbond dat God met mensen toen sloot. En ze krijgen deel aan de opdracht die Israël kreeg in de woestijn: een volk te zijn dat leeft van recht. Dat is ook het verhaal dat aan de kinderen, aan de volgende generaties verteld moet worden, als ze vragen waar die hoop stenen in de Jordaan voor is. Zodat ook zij deel worden van het verhaal, van de geschiedenis

van God met mensen. Want je ziet dat het fout loopt als mensen vergeten van welk verhaal ze deel uitmaken. Als ze de geschiedenis vergeten en leven alsof ze de eersten zijn.

Want gedenken is blijkbaar meer dan alleen terugdenken aan vorige generaties en in dat spoor verder gaan. Het is ook voortdurend de gang van de geschiedenis toetsen aan het begin, het begin waarin Israël bevrijd werd van de slavernij. Een begin dat niet lag in handen van de groten van die dagen, maar in handen van een God die bevrijding bracht aan een groep weerloze slaven. Jozua liet er een gedenkteken voor oprichten, maar belangrijker nog: daarna werden er gedenkdagen voor ingesteld, het Pesachfeest.

Christenen trokken later die lijn door naar het Paasfeest. Om de opstanding van Jezus Christus te gedenken als een feest van bevrijding. Bevrijding van angst voor dood en ondergang. Gedenken dat je niet de eerste bent, maar voort gaat in een lange geschiedenis. En je bent de laatste niet. Wat je bent en wat je gekregen hebt mag je doorgeven aan volgende generaties. Ook dat is bevrijding. Bevrijding van de druk dat alles nu in jouw leven moet gebeuren. Bevrijding van de angst dat je maar een stipje bent in de geschiedenis, zonder verleden en zonder toekomst. Het leven van wie voor gingen is deel van je eigen leven, en jouw leven zal deel zijn van het leven van wie na je komen. Leven dat ontstaan is uit Gods bevrijdende werk. Zalig Paasfeest!

Dominee Pieter Koekkoek
(bewerkt door Helene Perfors)

IN MEMORIAM JELLE ELZINGA (1932-2016)

Op 16 december 2016 overleed de oud-voorzitter van de SPWO en lid van verdienste **Jelle Elzinga**, op 84-jarige leeftijd.

De Stichting Pastoraat Werkers Overzee verliest in hem een gedreven en inspirerende oud-bestuurder, die decennia lang van zeer grote betekenis is geweest voor het pastoraat in de waterbranche.

Jelle, zijn vrouw Ruurdtje en hun gezin kenden het leven in het buitenland van binnen en van buiten. Tot op het laatst van zijn leven bleef Jelle via het internet betrokken bij de levens van velen.

In grote dankbaarheid is hij herdacht in een dienst in de Dorpskerk te Haastrecht.

Tape

Alles kun je dichtmaken, fiksen, heel houden, redden wat reddeloos, herstellen wat ontsteld tot op de kern niet meer in orde wil. Niet opgelapt, behoed, genezen.

Orde is maar een haar waaraan je hangt, nagel geprikt in je kist, vezeltje over been, houdt niks niet tegen.

Wat stuk is, koester het niet langer dan het vraagt. Laat het alleen met rust, met rotzooi, met hoe dingen uit elkaar vallen, met pijn.

Het is geen toeval, 'op'. Het is de regel.

E. Gerlach

Respect voor de doden

Bescherming oorlogsgraven op zee terecht?

In Australië wordt de rust van gedenkplaatsen zeer serieus genomen.

Toen ik in havenplaats Darwin op zoek was bij een baggerproject, was er de nodige commotie toen één van de baggerschepen per ongeluk over een in de zeebodem begraven vliegtuigwrak was heen gevaren.

Let wel, er werd daar niet gebaggerd, het was alleen maar varen. Tot frustratie van de baggeraars werd het schip stil gelegd en moesten duikers gaan controleren of er niets gebeurd was met het wrak. Dat was natuurlijk niet het geval. Toen ik later die week in Darwin zelf een tour door de stad maakte, viel het me op dat bijna ieder kogelgat uit de tweede wereldoor-

log tot oorlogsmonument was verklaard. Als we dat zo in Nederland zouden doen, zou je nergens meer mogen komen. In buurland Indonesië gaat dat heel anders, zo bleek een tijdje terug in het nieuws. In november 2016 vliegt Theo Doorman, zoon van de beroemde schout-bij-nacht Karel Doorman, naar de Javazee. Met drie herdenkingsplaquettes wil hij de plek eren waar de twee kruisers Hr Ms De Ruyter, Hr Ms Java en torpedobootjager De Kortenaer op de zeebodem rusten. Tijdens de slag om de Javazee in 1942 zijn deze oorlogsbodems daar gezonken en vormen sindsdien een zeemansgraf voor alle omgekomen opvarenden. Theo Doorman wacht echter een pijnlijke verrassing: de wrakken van De Ruyter en de Java blijken er niet meer te zijn. Ook de wrakken van de Britse schepen HMS Exeter en HMS Encounter zijn verdwenen. Het is groot nieuws in de Nederlandse media. 'Grafschennis!' koppen verschillende kranten. Minister Hennis Plasschaert spreekt van schending van het Nederlandse en internationale recht. Er wordt een onderzoek geëist en de regering van Indonesië zal erop worden

aangesproken. Duidelijk is in ieder geval wel dat een dergelijke bergingsoperatie nooit in het geniep kan zijn uitgevoerd. Het schijnt dat bedrijven uit Vietnam, Cambodja, Maleisië en China met behulp van explosieven de wrakken in kleine stukken voor het schroot naar boven halen. Dit heeft recht onder de ogen plaats gevonden van de Indonesische marine, die vlakbij in Soerabaja een marinebasis heeft. Moeten we hier ten opzichte van de Australische overgevoeligheid spreken van Indonesische ongevoeligheid? Hebben ze in Indonesië dan geen respect voor de doden? Voordat we al te snelle conclusies trekken, is het misschien goed om een paar andere krantenberichten uit 2016 naast de berichten over de Javazee-wrakken te leggen. Deze berichten kregen minder aandacht, maar zijn niet minder interessant. In de Telegraaf lezen we in september, dat in Groot-Brittannië grote ophef is ontstaan over het bergen van het in 1916 gezonken slagschip Queen Mary. Het gaat hier om een berging voor de Deense kust door een Nederlandse maatschappij – weliswaar varende onder Panamese vlag, maar toch. Men vindt het helemaal kwalijk dat op het bergingsschip ook nog eens een piratenvlag wappert. Even daarvoor bericht het Noord-Hollands

Dagblad dat er zorgen bestaan over de in 1914 tot zinken gebrachte Aboukir, Hogue en Cressy. Voor de kust van Scheveningen zijn bergers bezig om koper en brons van deze wrakken weg te halen. De bergers maken gebruik van omgebouwde vissersschepen met zogenaamde poliepgrijpers. Oftewel: wat in Indonesië gebeurt, gebeurt ook in Nederland. Laten we dus niet te snel "schandel!" roepen over wat er ver weg gebeurt. Overal proberen mensen ergens een slaatje uit te slaan. Een dieperliggende vraag is echter: waarom zouden deze wrakken eigenlijk op een gegeven moment niet geborgen mogen worden? Het klassieke zeemansgraf kent geen plaats; de dode wordt simpelweg toevertrouwd aan de zee. En een graf op de wal wordt op een gegeven moment geruimd zonder dat we daar moeilijk over doen. Je kunt toch ook aan de doden denken zonder een graf? In Nederland wordt trouwens een meerderheid van de overledenen tegenwoordig gecremeerd. Van de lichamen in de scheepswrakken zal ook niet veel meer over zijn. Daarnaast zijn er op een gegeven moment geen directe nabestaanden meer in leven. Is het dan nodig om die scheepswrakken eeuwig te laten bestaan? Is er geen sprake van 'selectieve verontwaardiging',

Koopvaardij in oorlogstijd

zoals de woordvoerder van de berger van de Queen Mary het noemde?

En toch. De drie gezonken schepen bij de slag om de Javazee eisten 2200 levens. Bij zo'n aantal gaat het je duizelen. Zoveel, ook hele jonge, levens in enkele uren weggevaagd. De klap van de torpedo, de explosies, de branden, de onmachtige pogingen om uit het onderschip vandaan te komen, het geschreeuw op het water... In de woorden van minister van defensie Hennis: "De scheepswrakken zijn stille getuigen van deze tragische gebeurtenis[sen] en vormen het decor voor de verhalen over de verschrikkingen van de oorlog, maar ook over de kameraadschap tussen opvarenden." Daar moeten we inderdaad nooit ongevoelig voor worden.

Het gaat dan niet zozeer om het behoud van de graven of de stoffelijke overschotten, want die vergaan. Maar het gaat om het verhaal dat

verbonden is met deze plekken. In dit geval komen de wrakken nooit meer terug; het verhaal moet echter wel worden doorverteld. Misschien is het goed om naast het ereveld Kembang Kuning in Soerabaja ook in Nederland een monument op te richten voor wat er zich in de Javazee heeft afgespeeld. Want het besef hoe groot de verschrikkingen van een oorlog zijn, kan helpen een volgende oorlog te voorkomen.

Stefan Francke

Contracten van zes maanden die zes jaar worden. Soldaten in plaats van passagiers vervoeren. Een kans van één op vijf dat je om het leven komt door een torpedo, mijn of luchtbombardement. Zevenenzestig jaar geleden was het de realiteit voor de Nederlandse zeevaarders die in de koopvaardij werkzaam waren. Mede omdat koopvaardij schepen opnieuw onder het gezag van de marine kunnen komen te staan, is het belangrijk te herdenken wat er allemaal gebeurd is.

De jaarlijkse herdenking bij De Boeg op 4 mei in Rotterdam is daarbij waarschijnlijk het belangrijkste. Ook in Den Helder, Egmond aan Zee en Harlingen zijn er gedenktekens geplaatst en worden er ceremonies gehouden voor koopvaarders die hun leven op zee hebben verloren. De doorslaggevende rol die zeevaarders hebben gespeeld bij de overwinning van de geallieerden, blijkt elke keer weer lastig voor het voetlicht te brengen. Zo bestaat het monument in Harlingen pas sinds 1995.

Het meest recent geplaatste monument is echter op het internet te zien. Daar kan de online-tentoonstelling 'De verplichte vaart. Koopvaardij in oorlogstijd' bezocht worden. Nu internet aan boord steeds gewoner wordt, is het misschien een idee om op 4 mei deze tentoonstelling te bezoeken.

De hommage aan de zeevaarders is te vinden op: www.tweedewereldoorlog.nl.

Herdruk 'Gebleven'

Uitgeverij Flevo heeft besloten het boek 'Gebleven' van dr. Johan van der Wal te herdrukken. Niet alleen waren alle exemplaren van de eerste druk uitverkocht, ook bleek de auteur weer nieuwe informatie te hebben gevonden over de rol van de Harlingse koopvaardij in de tweede wereldoorlog. De lezer van de herdruk zal merken dat met de grondige en betrouwbare geschiedschrijving de namen op het Harlinger monument tot leven komen.

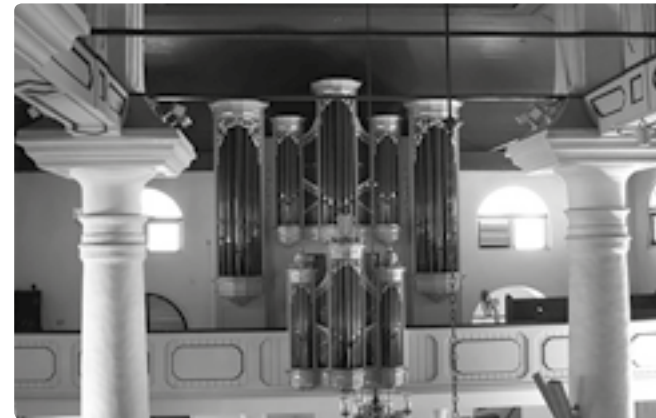

De Orgelman

Soms heb je wel eens dat je er achter komt dat de wereld van toevalligheden aan elkaar hangt. Toevalligheden is misschien niet de juiste benaming. In het Engels noemen ze het: 'An act of God'. Met een kansberekening zou het resultaat veel nullen achter de komma bevatten en toch vindt het plaats. Zo ook het volgende. Misschien geen echt opmerkelijk verhaal, maar het zet wel tot nadenken hoe klein de wereld is.

Op een zondagochtend slenterde ik door de straten van Willemstad (Curaçao). De avond ervoor was ik afgelost en moest pas zondagavond vliegen. Nog gewend aan het ritme van het werk aan boord was ik vroeg wakker. Wilde van de gelegenheid gebruik maken om het eiland te verkennen. Helaas, of gelukkig – het is maar hoe je het lezen wilt – is er ook in Willemstad nog respect voor de zondagsrust. Na een wandeling door de straten aan beide zijden van de Scheepjesbrug was het karakteristieke gedeelte van deze plaats snel bekeken. De devote rust die er heerste zo in de prille ochtend, dwong mij om te zien naar een kerk om daar een dienst bij te wonen. Na enig navragen kwam ik uit in de Fortkerk. Een karakteristiek gebouw met een stuk koloniale geschiedenis. Het moest zo zijn dat ik in mijn beleving een zeer mooie dienst mocht bijwonen. Eerst een hartelijk welkom, een spontaan gesprek voor de aanvang van de dienst terwijl feeriek orgelspel node om ook binnen te treden. De preek raakte mij en wat ik nooit eerder had gedaan: ik

maakte aantekeningen. Meest bijgebleven is de vergelijking van ons mensen met de potloden uit een kleurdoos. Iedere potlood heeft zijn eigen talent/kleur, maar door samenwerking komt er pas een mooi schilderij tot stand. Nog geen twee weken later, terug in Nederland, beklommen we de Archemerberg. Een heuveltop nabij Lemele, vanwaar we de beloftevolle zonsondergang wilden bewonderen op een zeer mooie nazomeravond. De wandeling naar de top was al mooi door de lichtbreking en het paars van de bloeiende heide. Bovenop aangekomen de veldfles met koffie aangesproken. Vanuit het dal zagen we een ruiter naderen. Even later was deze ook op de top aangekomen. Na het uitwisselen van de normale beleefdheidsgroeten ontwikkelde zich een zeer geanimeerd gesprek. Ondertussen veranderde het kleurenpalet van de hemel doordat de zon achter de einder zakte. Wat kan Gods schepping toch mooi zijn. We namen afscheid, want

toegang tot de top was slechts toegestaan van zonsopgang tot ondergang. We begonnen aan een gestage afdaling over meanderende veldwegen. De roep van de natuur weerklonk om ons heen. Een prachtige avond. Niet lang daarna stonden we onderaan de berg. Wederom zagen we een ruiter naderen, kleine man op overmaatse pony zonder zadel. Dezelfde ruiter als op de top. Naderbij gekomen liet ik mij ontvallen: "Net Mozes die van de berg af komt." Schijnbaar waren we binnen gehoorsafstand want de ruiter hield in. Moest lachen en wederom volgde een amicaal gesprek waaruit bleek dat deze man

een dominee was en genoot van zijn emeritaat. Het gesprek vervolgde en kwam op het gespreksonderwerp van het koopvaardijpastoraat. Daarna over kerkbezoek in het buitenland. Ik haalde mijn recente ervaringen aan van mijn bezoek aan de Fortkerk. Hierna kwam er een ruime lach op zijn gezicht. Deze man verhaalde dat hij als hobby had: orgels repareren/restaureren. Toen hij net met emeritaat was, kreeg hij het verzoek mee te helpen aan de restauratie van het orgel in de Fortkerk te Willemstad. Het deed hem goed te horen dat er nog feerieke klanken gespeeld werden op het mede door hem gerestaureerde orgel. Maar nog verwonderlijker was dat op een mooie zomeravond, aan de voet van de Archemerberg, met een geheel onbekende een gesprek tot stand kwam waaruit bleek dat er toch een gezamenlijke overeenkomst was. Hoe klein is onze wereld, hoe wonderlijk. Een 'Act of God'.

Hans Luesing

Opstanding der doden?

'Getverderrie, wat smerig allemaal', was mijn eerste gedachte toen ik ooit midden in een aflevering van *The Walking Dead* viel. In Nederland wordt deze serie uitgezonden op Fox Channel, maar aan boord staat menig harde schijf er ook vol mee.

In *The Walking Dead* is een groot deel van de wereldbevolking geïnfecteerd geraakt door een virus, dat mensen laat sterven en vervolgens muteren tot een 'wandelende dode' of zombie. Deze zombies proberen de nog gezonde mensen te bijten zodat ook zij besmet raken. Slechts een kleine groep weet infectievrij te blijven en moet de strijd aan binden met de ondoden. Deze kunnen worden uitgeschakeld door hun hersenen te vernietigen. Dat gebeurt in de serie dan ook in ruime mate. Lichaamsdelen vliegen in het rond, ingewanden

puilen naar buiten, bloed spat alle kanten op en extreem geweld is aan de orde van de dag. Nu is mijn maag best wel tegen één en ander bestand, maar hier moet je tegen kunnen.

Toch trekt TWD miljoenen kijkers en is de serie alweer aan zijn zevende seizoen bezig. Blijkbaar blijft leven op de grens van de dood boeien. Naast zombies mogen ook vampiers zich nog steeds in grote belangstelling verheugen. Ook hier gaat het om mensen die eigenlijk dood zijn, maar toch nog door

kunnen leven. Ik vraag me eigenlijk af: waarom boeit dit mensen zo?

Ik heb eens rond gevraagd en toen bleek dat het bij de meeste kijkers niet om de horror en het geweld draait. Natuurlijk, de spanning is ook belangrijk maar het gaat vooral de wijze waarop mensen kunnen doorleven onder moeilijke omstandigheden. Een stuurman zei: "Ik vind het mooi om te zien hoe zo'n kleine gemeenschap moet samenwerken." En dat valt niet mee. Hoever gaan mensen om te overleven?

Naarmate de serie vordert, komen er steeds meer morele dilemma's aan de orde: mag je iemand vermoorden voor het behoud van de groep? Is liefde bestand tegen zoveel geweld? Wie kun je nog vertrouwen in een onveilige wereld? Als alles erop gericht is zelf in leven te kunnen blijven, wat voor leven is dat dan? Ook al ben je dan geen zombie, je eindigt wel als onmens.

De 'wandelende doden' laten heel goed de mindere kanten van ons menselijk gedrag zien. In eerdere zombiefilms was dat ook vooral het aandachtspunt: lopen mensen niet het gevaar om een zombie te worden? Een domme consumerende massa, die maar wat voortwaggelt. TWD borduurt daar op verder en sluit bovendien aan bij ons algemene gevoel van onveiligheid. Onze

samenleving voelt kwetsbaarder dan ooit. Als er geen overheid meer is of rechtsspraak, wat blijft er dan nog van onze samenleving over? Zonder kapitein wordt het chaos op een schip.

Hoe gaat het in TWD aflopen met de wereld? Niemand die het weet, maar de vooruitzichten zijn niet gunstig. Het zevende seizoen is depressiever dan ooit. Er zijn weer een paar hoofdfiguren dood, en de groep kan eigenlijk alleen maar voortbestaan doordat er nieuwe karakters in de serie worden geschreven. Intussen zijn er verschillende wiskundige modellen losgelaten op de overlevingskans in een door zombies bevolkte wereld. In de meeste modellen is er slechts een kleine kans dat de mensheid zal voortbestaan. Het is in ieder geval onmogelijk

dat mensen en zombies blijvend kunnen samenleven. Alleen door middel van extreme acties met veel geweld is het wellicht mogelijk dat het zombievirus kan worden uitgebannen en de mensheid gered. Maar de waarschijnlijkheidsrekening laat leider Rick met zijn groep weinig goede vooruitzichten.

Is deze sombere blik op de toekomst realistisch? Als het gaat om de vraag wat er uiteindelijk van een mens overblijft, kunnen we natuurlijk ook uit andere bronnen putten. Eén van de profeten van het oude Israël – de visionairs van toen – vertelt zijn eigen zombieverhaal (te vinden in Ezechiël 37). Ezechiël ziet een vallei met allemaal botten, menselijke overblijfselen. Op bevel van Ezechiël vormen die botten skeletten,

waar spieren en pezen op komen te zitten. Daarna komt er huid overheen en staat er 'een geweldig groot leger' overeind. Toch ontbreekt er nog iets. Deze groep staat maar een beetje wezenloos voor zich uit staren. Net als zombies die geen liefde of warmte kennen. Wat ontbreekt er? "Ze hebben

nog geen ziel." Met een ziel, die wordt ingeblazen, worden deze ondoden weer volledig mens. Hier worden de 'walking dead' niet vernietigd, maar staan ze op uit de dood. Dit is een heel ander verhaal over zombies die met geweld moeten worden bestreden.

Het gaat erom dat ze weer een ziel krijgen. Dat lijkt misschien minder realistisch, maar het is in ieder geval minder gewelddadig en onmenselijk. Ik wil in ieder geval de hoop levend houden dat het ook anders kan dan de wereld van TWD laat zien.

Stefan Francke

Een ander einde

Zeven is een mooi rond getal. Ik stel me voor dat 'The Walking Dead' na zeven seizoenen een onverwacht slot krijgen. Stel... dat de zombies weer een ziel zouden krijgen. In de serie is er hard gewerkt aan een vaccin, waardoor de mensen immuun zouden kunnen worden voor het virus. Maar dat is niet gelukt. Met andere woorden: de technisch-wetenschappelijke weg biedt uiteindelijk geen oplossing voor de grootste problemen waarvoor de mensheid staat. Verschillende pogingen om met de wandelende doden te communiceren blijken ook een hopeloze onderneming.

Maar in de laatste aflevering gebeurt er iets wonderlijks. Hoe het precies mogelijk is, kan ik ook niet verklaren – maar op een gegeven moment lijkt er in één van de wandelende doden iets te gebeuren. Hij maakt geluid. Het is geen gebrabbel, geen praten – het lijkt meer op... zingen. Ja, er klinkt een melodie uit de mond van deze zombie. Hij begint te ademen, uit en in. Er komt weer een blik in zijn ogen. Het lichaam begint zich weer te herstellen, wonden helen, bijreflexen verdwijnen, het immuunsysteem komt op gang. Er wordt onderzoek gedaan. Het blijkt mogelijk om weer een gesprek te beginnen. En wat nog mooier is, het gezang werkt aanstekelijk op de andere ondoden. Het lijkt wel of dat ene lied op de één of andere manier het geheim herbergt om van de wandelende dode weer een mens te maken. Welk lied dat precies is? Helemaal zeker weet ik het niet, maar het zou best kunnen klinken als: 'You'll never walk alone'.

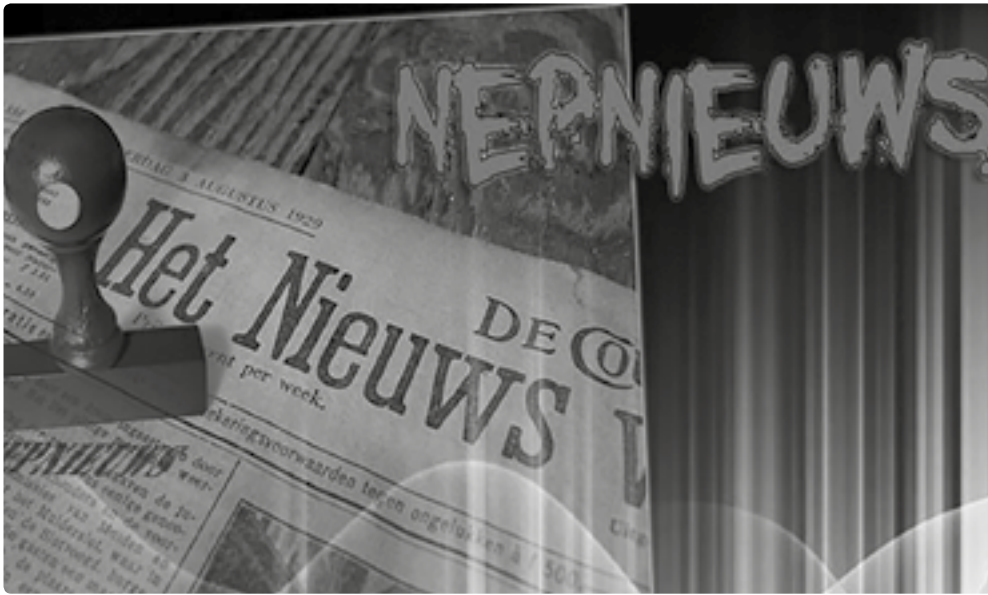

Vijf maanden of meer in het buitenland

Naheffing belasting zeevarenden

Zo nu en dan verschijnen er in de Nederlandse taal nieuwe woorden. Tenslotte is Nederlands een levende taal, het is voortdurend aan veranderingen onderhevig. Als je een goed waarnemer bent, blijken wel de meeste nieuwe woorden een samen-trekking van twee op zichzelf staande verhalen te zijn. *Sjoemelsoftware*, *slodderwetenschap* en *snaphatten* zijn daar voorbeelden van.

Het valt me op dat in het eerste kwartaal van 2017 continue het woord *nepnieuws* valt. Volgens Wikipedia is *nepnieuws* 'nieuws gepubliceerd op websites, bestaande uit hoaxes, valse informatie en misleiding, bedoeld om de webtrafik op te drijven'. Maar ook in de kranten kom je regelmatig *nepnieuws* tegen. Dan lees je daags erna in een rectificatie dat de redactie er spijt van heeft. Nu blijkt dat *nepnieuws* kennelijk veelvuldig voorkomt, is de vraag: hoe herken je het? Alle berichten die je vandaag leest kunnen immers de volgende dag zo weer gerectificeerd, ontkracht of ontkend worden. Enige tijd geleden loste ik mijn Russische stuurman af op de brug, maar voordat ik iets kon zeggen vertelde hij opgewonden dat in Brussel een kleuterschool was aangevallen door terroristen en dat daarbij veel kinderen waren gedood. Dat sloeg in als een bom en natuurlijk raadpleegde ik direct een nieuws-

website voor nadere informatie. Maar zelfs het alom gerespecteerde NRC kwam niet met het bericht. ‘Het is nog maar pas gebeurd...’, was de mening van de stuurman – om er op te laten volgen ‘dat de Russische media doorgaans goed geïnformeerd zijn...’. Maar zelfs na 24 uur was er geen internationaal noch nationaal nieuwsagentschap dat ook met het bericht kwam. Nepnieuws dus. Zo kun je wantrouwend worden over al het nieuws wat je dagelijks leest.

Artikel in de *Schuttevaer*, ik meen ergens begin februari: *er blijken dit jaar voor het eerst sinds jaren onvoldoende stageplekken voor de Nederlandse stagiairs aan boord van Nederlandse schepen te zijn. Als oplossing heeft de Koninklijke Marine plaatsen aangeboden.* Nepnieuws? Nee, helaas maar al te waar. In het zelfde bericht wordt echter niet ingegaan op de verplichting van Nederlandse rederijen Filipijnse leerlingen ‘af te nemen’ van Filipijnse

zeevaartscholen. Dit artikel valt dus onder de noemer: onvolledig nieuws. Ander nieuws: *‘schepen zullen snel onbemand kunnen varen.’* Nepnieuws? Moeilijk te zeggen: technisch is al veel mogelijk maar of alle bemanningen snel thuis zitten duimen te draaien?

Weer een ander artikel: *‘Zeevarenden krijgen een naheffing van de belasting omdat ze meer dan vijf maanden buiten Nederland verblijven. Zodoende betalen ze, vergeleken met ‘de gemiddelde Nederlander’, te weinig belasting. Immers, ze consumeren niet in Nederland.’* Nepnieuws?

Inderdaad, zelf verzonnen – en als dit verontroostende artikel nu veelvuldig gelezen wordt op de Facebookpagina van Diepgang, heeft dit bericht zonder nieuwswaarde gedaan wat nepnieuws moet doen: aandacht trekken.

Kees Wiersum

Interview

Voor de startende zeemansvrouw Young VMG

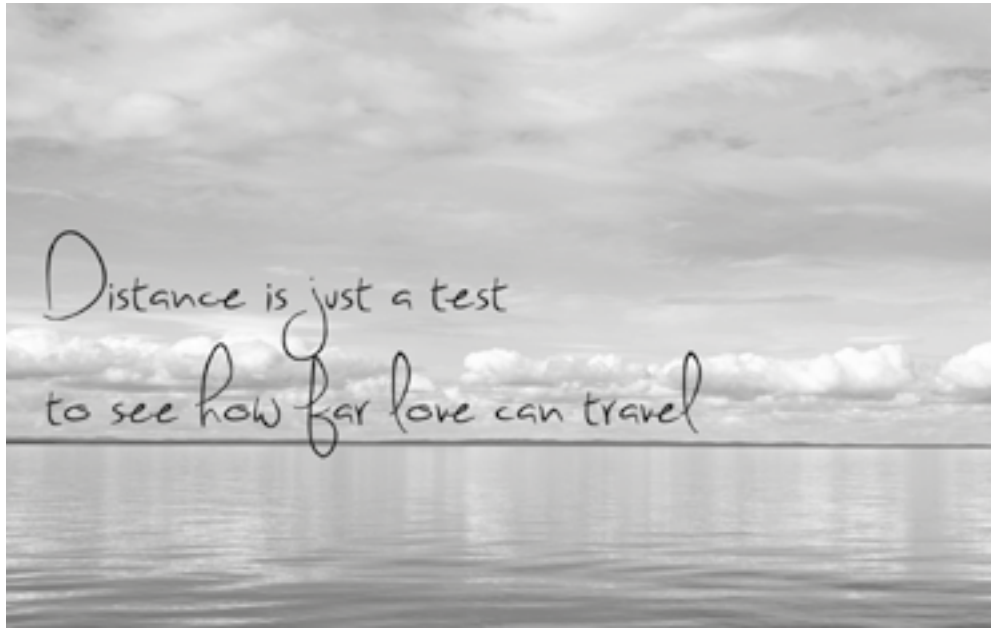
Ooit een Ansichtkaart gekregen met de tekst ‘Distance is just a test to see how far love can travel’? Of ‘I wish I was kissing you instead of missing you’? Grote kans dat uw partner lid is van de Vereniging

Maritiem Gezinskontakt (VMG)!

Onlangs kwam deze vereniging met haar eigen variant op de bekende Boomerang-serie kaarten. Ze waren in eerste instantie bedoeld voor de startende zeemansvrouw. Maar niet alleen meiden wier lief nog op de zeevaartschool zit of net vaart, spreken de teksten aan. Zonder uitzondering zijn alle leden bijzonder goed te spreken over de nieuwe groep erbij: Young VMG, voor zeemansvrouwen tot circa 30 jaar. Ook ik als vrouw van boven de 50 ben nieuwsgierig geworden en spreek af met de

ervaren zeemansvrouw Bianca Gerssen én met Else Burger, die sinds een half jaar een relatie met een zeeman heeft.

Want hoe kan dat gaan? Stel, je ontmoet als jonge meid op een zeilkamp een leuke jongen: het klikt. Jullie worden een stel, en ... een tijdje later vertrekt hij: voor vier maanden aan boord! Eh, ho effe. Wat houdt dat in? Wat is dat eigenlijk, een zeeman? Hoe werkt dat in een relatie? Allemaal vragen waar een starten-

de zeemansvrouw mee te maken krijgt. Het overkwam Else van de zomer.

Else en Bianca spreek ik tijdens een Friese kaasfondue in hun thuisprovincie. Bianca is al ruim 17 jaar zeemansvrouw en heeft haar eigen bedrijf Knipoog Fotografie. Ze is vanuit de VMG betrokken bij Young VMG en heeft de kaarten ontworpen.

De VMG noemt zichzelf 'een baken aan de wal'. Het doel is om contacten tussen families van zeevarenden tot stand te brengen en te onderhouden. En om hun leden op de hoogte te houden van wat er speelt in de maritieme sector (denk bijvoorbeeld aan de kwestie rond beveiliging en piraterij). Samen met andere belangenverenigingen (Koninklijke Vereniging Nederlandse Reders, de Nederlandse Zeemanscentrale, Nautilus etc.) maakt zij zich sterk bij de overheid.

Onder het motto: 'De VMG is er voor jou!' kun je binnen de club de gave momenten delen, bijvoorbeeld als je met je zeeman mee gaat varen. En mag je ook lekker zeuren over 'kanaalkoorts' en het onbegrip dat jij thuis iemand bent die misschien orders aanneemt maar ook zeker uitdeelt.

Want al is er veel veranderd, feit blijft dat jouw 'Jan' een tijdje thuis is en dan weer weggaat. Maandenlang. En nee, je bent als zeemansvrouw niet zielig, maar de omstandigheden zijn wel anders dan in een 'gewone' relatie. En dat wil je delen met iemand die je gelijk snapt. Else zegt: "Soms vinden vriendinnen het wel raar dat ik verkering met een zeeman heb. Want je ziet elkaar niet ieder weekend. Je spreekt elkaar soms ook een tijdje niet. Ik ben blij dat ik nu andere zeemansvrouwen ken om mee te praten. Zij herkennen het gevoel van inslingeren en het missen van je vriendje."

Juist voor die beginnende groep zeemansvrouwen is dus nu Young VMG opgericht. Bianca Gerssen: "De VMG heeft jongeren veel te bieden. We zijn laagdrempelig, het contact is makkelijk gemaakt. Er is een plek waar je je twijfels en vooral ook je blij gevoelens kunt uiten. De meiden vinden bij ons veel (h) erkenning. Soms missen ze dat in hun directe omgeving." Veel van de info voor de starters wordt gedeeld op de eigen – besloten – Facebookpagina.

Tips voor het meevaren bijvoorbeeld. Else heeft in de kerstvakantie voor het eerst met haar vriend meegevaren. Ze vond het super om mee te maken hoe het zeemansleven gaat. "Het is fijn om op de hoogte te zijn van elkaars leven, dat je rekening met elkaar kan houden. Zelf ervaren dat het leven aan boord toch een beetje 'buiten de gewone wereld' staat. Omdat ze gewoon 24/7 aan het werk zijn." Bellen met haar vriend doet ze eens om de zoveel weken. "Met elkaar appen is ook fijn; soms zit er veel tijdverschil tussen ons en dan is WhatsApp ideaal ... En als er wat is, kun je altijd afspreken om te bellen. Je hebt toch zo ook best veel contact."

Binnen Young VMG wordt ook gedeeld dat het beslist niet allemaal kommer en kwel is. Zoals Else opmerkt: "Ja, je mist je vriend. Maar daar staan andere dingen tegenover, zoals dat

het een feest is om elkaar weer te zien als zijn werk er op zit. En dat je je vrijheid hebt als hij aan het werk is. Zo heb je als zeemansvrouw veel tijd voor hobby's, voor je vriendinnen en voor je opleiding."

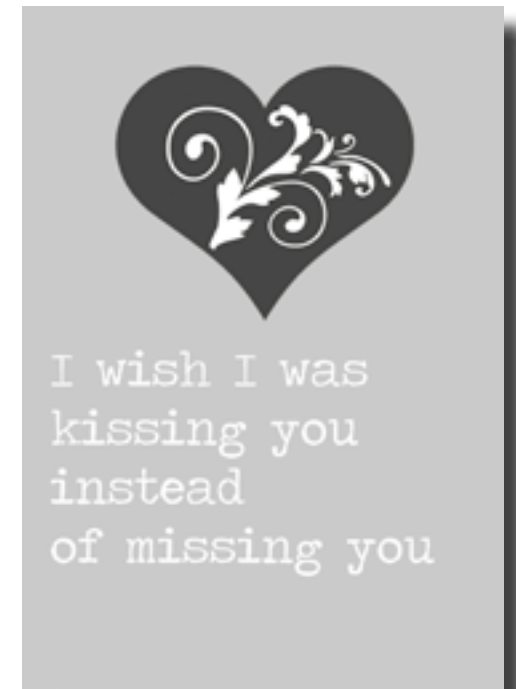
Om speciaal de meiden van Young VMG iets leuks te geven dat ze met elkaar en met hun lief kunnen delen, blijkt Bianca de kaarten te hebben ontworpen. Geadviseerd door haar 15-jarige dochter, want het moet natuurlijk hip zijn. En een beetje om bij te zwijmelen. 'You be the anchor that keeps my feet on the ground, I'll be the wings that keep your heart in the clouds'.

Wie zijn/haar partner ook van dergelijke kaarten wil sturen kan contact opnemen met de redactie van Diepgang (Veembroederhof 164, 1019HC te Amsterdam) of direct contact opnemen met de VMG via het internet op www.maritiemgezinskontakt.nl.

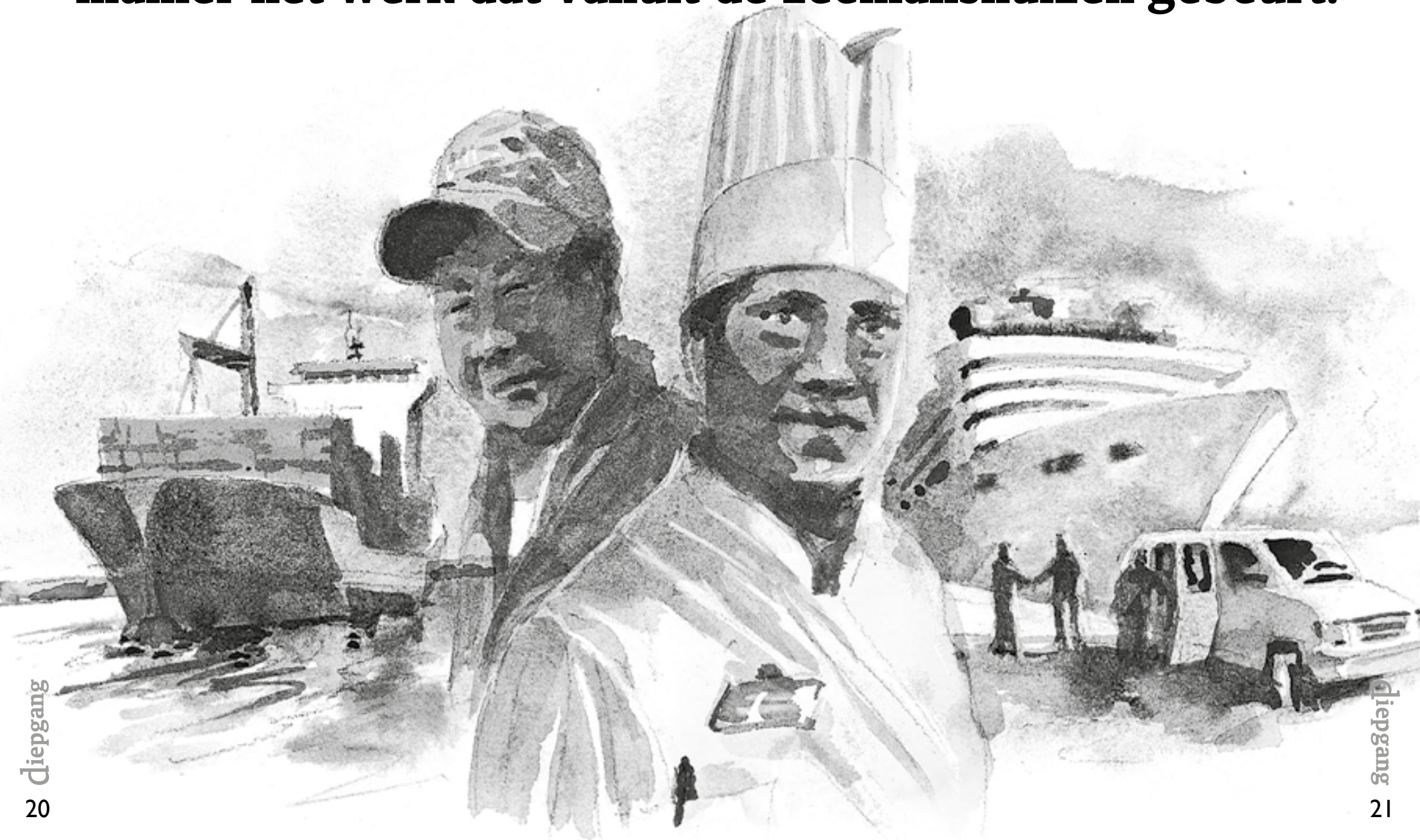
Kijk voor Young VMG op:

www.facebook.com/groups/YoungVMG

Helene Perfors

Deze waterverftekening verbeeldt op een bijzondere manier het werk dat vanuit de zeemanshuizen gebeurt.

Afscheid

Marco Borsato zegt: Afscheid nemen bestaat niet. Nou, echt wel! Voor diegenen die nu denken: Joepie, ze stopt met deze column want echte columnisten beginnen zo altijd hun laatste stukje – helaas! Afscheid dus.

Normale mensen vinden het gek dat een zeemansvrouw (ik ga er van uit dat ik niet de enige ben) blij is als hun zeeman eindelijk weg is. Ik bedoel dan weg als zijnde op reis en het vertrek achter de rug.

Vertrek, ik word er gek van! Wat een gedoe. Wat een stress. Wat een onrust. Wat een boodschappen. Wat een was.

De maand januari is voorbij. Gelukkig! Nog twee dagen en dan is manlief ook weer weg. Heerlijk! Enig nadeel: hij gaat maar voor acht weken.

Puber had de kans om met school naar India te gaan en vertrok op 2 januari.

Manlief moest de dag erna weg.

Hoef, denk ik, niet te vertellen hoe mijn Oud & Nieuw was.

Nummer Twee en ik hadden bedacht dat als de helft weg was, wij ook wel weg konden. Dus hop, een weekendje Den Haag. Laatste weekend van januari was het Chinees Nieuwjaar en manlief besloot dat hij dan wel even naar huis kon vliegen. En als hij er toch was, waarom gaan we niet een weekend naar Winterberg? Ja joh, natuurlijk, ik graai de hele boel wel weer bij elkaar. Word er nu handig in.

Ondertussen zijn we een paar dagen

terug en ligt alles weer schoon in de kast en hetgeen wat niet schoon is voor de wasmachine, want over twee dagen is er weer een vertrek. Nu ik dit zo typ, bedenk ik hoe dat in de afgelopen jaren (ik noem lekker geen aantal om het spannend te houden) veranderd

is. In het begin kwamen vrienden en familie een bakkie doen om hem gedag te zeggen. Zaten we ook echt op te wachten, niet dus! Ik jankte m'n ogen uit m'n kop en had

echt wel een week nodig om mijn draai weer te vinden. En nu? Hij vertrekt op een dag dat ik moet werken. We hebben een sleutel bij laten maken zodat hij de boel goed op slot kan doen. De schat belt als hij gaat boarden, ik wens hem een goeie reis, zeg dat ik van hem hou, de groeten en tot over twee maanden!

Jan begint te lachen als ik vertel wat ik aan het typen ben. Kom op vrouw, nog een paar dagen dan heb je het kot weer voor jezelf.

Dan is de asbak weer van tafel en kun je weer eten wat jij wilt. Want het puberspul zit toch te miepen ongeacht wat je op tafel zet. Dan hebben jij en de veestapel het bed weer terug.

Verlof ... Ik vind het heerlijk als hij er weer is. Maar soms vind ik het misschien nog heerlijker dat hij weer vertrekt.

25 jaar zeemansvrouw

Bemanningszaken

Ik ben nu 25 jaar zeemansvrouw. Dat klinkt best wel lang en dat is het ook, maar omdat deze jaren afwisselend genoeg waren voelt het niet zo. Gelukkig ben ik ook nog maar op de helft, want wij hopen in aanmerking te komen voor AOW als we 70 jaar zijn. En dan ben ik 50 jaar zeemansvrouw.

Er is in die 25 jaar veel gebeurd, echt teveel om op te noemen. De ontwikkeling die op mij het meeste indruk

heeft gemaakt schrijf ik hier op. Het gaat over scheepsbemanningen.

Iets wat ik 25 jaar geleden niet wist. Is dat rederijen uitblinken in het omwisselen van scheepsbemanningen. Inmiddels heb ik geleerd dat, als er een sector is die ons laat zien dat het mogelijk is om complete groepen werknemers te vervangen, dit de Nederlandse scheepvaart is.

Zo was er ooit een tijd dat het fenomeen 'De Nederlandse Matroos' huishield op de schepen en minstens de helft van de volledige bemanning

vormde. Dit weet ik trouwens alleen van horen zeggen. Het verhaal gaat dat de alcohol rijkelijk vloeide. Het zou nog gezelliger zijn geweest als er niet zo'n duidelijk rangenstelsel was. Matroos Jan stond onderaan, de kapitein stond op eenzame hoogte. Er werd in die tijd strikt monodisciplinair gevaren en de stuurlieden keken vanaf hun treetje neer op de machinisten. Een constructieve samenwerking tussen die twee kwam niet echt lekker van de grond.

Nog voordat mijn man de scheepsladder beklom – de inkt op zijn diploma was nog nat – besloten de hoofden van afdelingen personeelszaken dat deze stoere, maar dure, Jan Matroos aan vervanging toe was. En zo geschiedde – met spotgoedkope Indonesische Moslims. Mohammed Bin Mohammed en zijn dorpsgenoten werden welkom geheten aan boord. De sfeer en de samenwerking was uitstekend, want Mohammed bleek een vriendelijke man en makkelijk in de omgang. Drinken deed hij uit principe niet, maar als de gordijnen dicht zaten soms toch wel. Als de koelkast in de bar leeg was en de vuilnisemmer vol, dan was de avond aan boord geslaagd. De kou tussen de stuurlieden en machinisten nam af dankzij de invoering van het marof-systeem.

Sommigen Indonesische matrozen hadden twee of drie echtgenotes. Ik vond dat raar. Ik woonde toen ongehuwd samen, dat vonden zij raar. Maar voordat we echt helemaal aan elkaar gewend raakten, was de volgende bemanningswissel alweer aan de beurt.

Het was in de periode na 9/11 en had nog het meeste weg van een amputatie: de verwijdering van een compleet cohort Indonesische moslimmatrozen. Het gat werd gevuld met christelijke Filipino's en zo was alles opgelost. In één moeite door werden er uit hetzelfde land ook stuurmannen en machinisten gerekruteerd, waardoor de kapitein en de hoofdmachinist vaak nog de enige Nederlanders aan boord waren.

Dankzij de christelijke achtergrond van de Filipijnse Raymond, Wilson en Winston werd het een stuk minder ellendig om de Amerikaanse havens aan te doen. De genoeglijkheid aan boord, zoals destijds met Mohammed, was er echter niet meer. Rederijen begonnen hun schepen droog te leggen en er kwam inter-net. Het rijk-sociale leven aan boord nam af. Uiteindelijk vervingen de Filipino's niet alleen de matrozen, ze vervingen alles en iedereen aan boord. Zo ook mijn man. Hij veranderde een paar keer van werkgever en vaart nu op een schip met 51 mensen die afkomstig zijn uit achtereenvolgens: Duitsland, Letland, Oekraïne, Polen, India, Engeland, Frankrijk, de Filipijnen, Maleisië en Nederland.

Ook in de dayroom van dit schip staat geen bar meer. 's Avonds is men op zichzelf of bij zijn 'eigen' clubje. Het sociale leven aan boord van dit schip is voor een Nederlandse zeevarende daarom niet meer te vergelijken met hoe het vroeger ooit was.

Maar er wordt wel fanatiek getafeltennist en gefitnest, de PS4 is populairder dan ooit en er is dagelijks een groep Zumba-liefhebbers actief. Op de brug en in de messroom staan fantastische espressomachines en het Karaoke-apparaat scoort hoog op de wensenlijst.

De mensen zijn aardig, het is echt leuk om op bezoek te zijn aan boord. Omdat het er zoveel zijn kan ik niet onthouden wie wie is. Door al die verschillende nationaliteiten bij elkaar is het net een multiculturele samenleving in miniatuurformaat. Een sociaal leven hebben met z'n allen kan dus wél.

Maar als je met z'n allen vredig op zo'n scheepje kunt leven, dan zou het toch ook op grotere schaal moeten kunnen? Ik kan jammer genoeg niet roepen hoe dat dan moet. Maar een paar dingen op een rijtje zetten waarom deze mini-multiculturele samenleving geen slagveld is, kan ik wel. Hier komen de tips en tricks die er toe bijdragen dat aan boord het leven met 10 nationaliteiten een gezellige boel is:

Iedereen werkt mee aan een gezamenlijk doel. Bijvoorbeeld windmolens bouwen op zee, ik noem maar iets. En het moet af. Om dat volgens afspraak te doen, krijgt iedereen een salaris waar hij mee thuis kan komen. Niemand wordt buitengesloten. Om dat voor elkaar te krijgen spreekt iedereen dezelfde taal onder werktijd. En hoe gebrekkig ook, vaak met accenten, het scheepsvakjargon kent iedereen in het Engels. Dit alles klinkt logisch maar is het niet, want als het ergens mis gaat dan is het hier.

Leven en laten leven. Bijvoorbeeld: Er is dagelijks een buffet waarvan iedereen kan eten wat hij wil of mag. Een lapje rundvlees, een lapje varkensvlees, of juist niet. Je kiest zelf, en verder gaat het niemand aan. Verder: wat je in je vrije tijd doet en welke taal je dan spreekt moet je zelf weten.

Een goed uitgeruste en ruime sportzaal aan boord is een pré. Niet alleen voor de sixpacks, maar ook omdat gezamenlijk trainen verbreedert.

Denk verder aan de spullen waarbij taal niet belangrijk is maar die overal ter wereld populair zijn, zoals de Xbox, PS4 en een tafeltennistafel. Nieuw in dit rijtje is trouwens de Zumba-DVD.

Op naleving van bovenstaande punten wordt toegezien. Het is ook eigenlijk best wel simpel. Toch? Aanvullingen zijn natuurlijk van harte welkom, mail ze maar. Graag!

Geloof maar dat er veranderingen op ons pad blijven komen, saai zal het nooit worden.

Ook niet als je partner van een zeevarende bent. De allerlaatste grootscheepse personeelswijziging verschijnt misschien wel juist nu sectorbreed op de radar. Nog even, en de schepen varen vanzelf. Geen scheepsbemanning meer nodig, het is afgelopen met deze beroepsgroep.

Als deze ontwikkeling nog wat langer op zich laat wachten, zeg zo'n 25 jaar, dan is het niet alleen handig dat schepen een fijne sportzaal hebben, maar ook dat ze rolstoelvriendelijk worden gemaakt.

Dit ten behoeve van die paar varende oude bemanningsleden. Museumstukken, die nog geen recht hebben op pensioen. Nog 25 jaar te gaan tot aan onze AOW. En als ik dan kan zeggen: "Ik was vijftig jaar zeemansvrouw" – dan lijkt me dat fantastisch.

Met hartelijke groet en een behouden vaart gewenst,

@strid Feitsema

Al jaren is kapiteinszoon Stefan Francke een stripliefhebber. Het drong een tijdje terug tot hem door dat er in strips nogal wat zeevarenden voorkomen. Ongetwijfeld is zijn beeld van de maritieme wereld erdoor beïnvloed. In deze serie over varende striphelden bekijkt hij in hoeverre dat beeld eigenlijk klopt met de werkelijkheid. Hoe realistisch gaat het er aan toe? Kloppen de technische details? Worden de geijkte vooroordelen bevestigd?

Ketelbinkie

„Dat gevoel hebben alle mensen die op reis gaan, Plukkie!”

Een vulkaan waar binnenin friet wordt gebakken door zeemeerminnen. Een enorme glazen stopfles als schip, voortgestuwd op fietskracht. Een rondkruipende kaas die je blijft achtervolgen. Vliegende tapijten, pratende struisvogels, afgerichte walvissen – het is maar een kleine greep uit de vele onwaarschijnlijke zaken waar je als lezer van ‘Ketelbinkie’ mee te maken krijgt. En toch mocht deze strip over de jonge matroos uit Ratjeknor zich vele jaren verheugen in een groot aantal fans. Onlangs nog verscheen een heruitgave bij uitgeverij Favoriet. Hoe komt het toch dat zulke onwaarschijnlijke verhalen zo graag worden gelezen?

Ketelbinkie is de schepping van Wim Meuldijk (1922-2007). Deze Schiedammer moest in de tweede wereldoorlog onderduiken en schreef toen het script voor een tekenfilm ‘Ketelbinkie’. De beroemde smartlap met dezelfde naam was een paar jaar daarvoor geschreven door Anton Beuving. Als onderdeel van het hoorspel ‘Vrouw aan boord’ was het in 1942 uitgezonden op de Nederlandse radio. Het liedje Ketelbinkie gaat over een Rotterdamse jongen die voor de eerste keer op een schip meevaart. Bij vertrek neemt hij afscheid van zijn moeder die aan de kade staat. Hij zal nooit meer thuis komen. Wim Meuldijk vormt deze verdrietige hoofdpersoon om tot een vrolijke jongen uit Ratjeknor met superkracht. Ketelbinkie raakt namelijk betrokken bij een experiment van professor Steekneus, die de kracht van een geweldige mensaap in een injectiespuit weet te vangen. De aap wordt tam, maar per ongeluk

raakt Ketelbinkie geïnjecteerd met de superkracht. Die zal hem door allerlei avonturen heen helpen.

Na de oorlog verschijnt de strip in de krant (van 1945 tot 1957), daarnaast in de eigen Ketelbinkiekrant en tenslotte in de Donald Duck (van 1973 tot 1979). In de laatste serie is Ketelbinkie zelf niet meer aan het woord met teksten onder de plaatjes, maar via tekstballonnen. De tekeningen worden dan door een ander gemaakt. Wim Meuldijk is op dat moment drukker met zijn andere creatie: Pipo de Clown.

„Ik heb vakantie en daar hou ik me aan!”

Wim Meuldijk heeft trouwens tekenles gegeven aan Jan Kruis, de onlangs overleden tekenaar van de beroemde strip 'Jan, Jans en de kinderen'. Maar dat is een heel ander verhaal. Ketelbinkie draagt een matrozenpakje, maar hij lijkt geen vast contract te hebben. Geregeld zwerft hij maar wat rond bij de haven en een aantal avonturen heeft niets met de zee te maken. Maar dan komen we hem ineens weer op een schip tegen, waar hij werkt als (licht) matroos of als kok. In het verhaal 'De Diepfriezen' monstert hij aan bij de gepensioneerde kapitein Krakepit, die het bijzondere schip 'Nooitgedacht' als hoofdprijs in een loterij

wint. De rest van de bemanning bestaat uit de oudere schepelingen Harrie Kidé, Opa Gladkop en Simon Sopsnor, van wie Ketelbinkie geen hoge verwachtingen heeft. Maar wanneer het schip in een geweldige storm rolt en stampet en Ketelbinkie met moeite overeind blijft, lopen de senioren rustig over het dek alsof er geen vuiltje aan de lucht is. Deze ervaren zeelui laten zich sowieso niet gek maken. In deze tijden van 'hoe jonger = hoe goedkoper = hoe beter' is dit wel een grappig verfrissend inzicht. In het verhaal 'De diepzeerovers' krijgt Ketelbinkie te maken met piraten. In dit verhaal komt naar voren dat de kapitein ervoor moet

zorgen dat het schip 'een hart' heeft. Anders verdwijnt alle licht en komt de bemanning op verkeerde gedachten. Het hart is in dit geval een soort stalen paasei, maar iedereen mag zelf invullen waar het hart van het leven aan boord klopt. Gelukkig komt de lading koffiebonen van Signor Spakhetti toch nog veilig aan in Santa Kroel. In het avontuur 'De Wonderstruis' krijgen we te maken met het slechte humeur van kapitein Urkedurk. Verhaal 'Het glazen schip' begint met een vechtpartij met een agressieve matroos. In dit avontuur weet Ketelbinkie een zeerace te winnen. Waarom deze verhalen nou zo leuk zijn is moeilijk uit te leggen. In de andere zeevaartstrips gaat het om serieuze avonturen, hier gaat het vooral om de lach. Ketelbinkie vertelt zijn verhalen met onderkoelde humor, waarbij enorme paniek bijvoorbeeld wordt omschreven als: "Onze toestand was dus niet om erg vrolijk over te wezen." Als Ketelbinkie weer thuis komt na het winnen van de 'Toerdefraans', holt hij thuis de trap op en roept: "Dag vader, dag moeder, ik heb een massa geld voor jullie verdiend." Het antwoord luidt: "Mooi, leg maar neer, Ketelbinkie. En kom aan tafel, je bent laat!" In alles ademen de verhalen de nuchtere Rotterdamse instelling: 'Doe maar

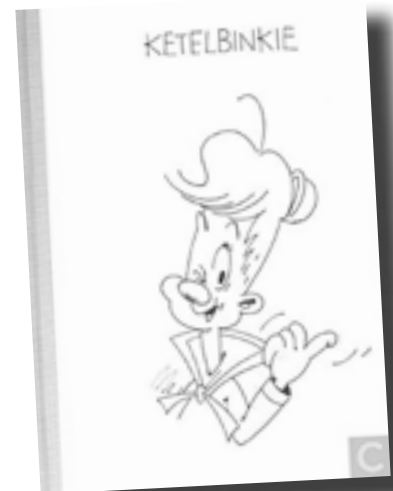
gewoon, dan doe je al gek genoeg'. Misschien maakt dat de strip wel zo aantrekkelijk. Ketelbinkie is recht voor zijn raap en van de directe aanpak. De schurken in Ketelbinkie zijn ook wat vriendelijker dan in de andere maritieme strips. Aartsvijanden Knots en Knars willen vooral niet werken, maar zullen zich bij de Bond beklagen als Ketelbinkie hen weer eens dwars zit. Professor Sinister ziet af van zijn kwade plannen als hij

ontdekt hoe hij kan lachen. Don Kasjot wil de grote autorace vooral saboteren omdat hij – niet ten onrechte – een hekel heeft aan uitlaatgassen. Het vele reizen geeft Ketelbinkie een dubbel gevoel. Hij vindt het heerlijk om over de wereld te zwerven, maar in het buitenland verlangt hij ook naar huis. Op een gegeven moment is hij de avonturen een beetje zat. Hij wil een wat rustiger leven. Maar dat gaat niet zo makkelijk. Ketelbinkie is nog niet rijp voor kapitein Krakepits 'Tehuis voor bejaarde zeeschuimers'. Hij zal nog heel wat keren van Rotterdam moeten vertrekken.

Geloof jij je ouwe kapitein nou maar en kom mee in die hoek kijken!

Het is leuk dat je aan boord bent, maar je moet geen akelige praatjes maken.

Toen wij van Rotterdam vertrokken, met de "Edam", een ouwe schuit.

Eindklassement

- 1 Kapitein Rob 9 punten
- 2 Kapitein Walrus 8 punten
- 3 Kapitein Haddock ... 6 punten
- Kapitein Roodbaard . 6 punten
- Ketelbinkie 6 punten

Meetlat

- 1 **Is Ketelbinkie realistisch?** – Het mag duidelijk zijn dat Ketelbinkie ons een fantasiewereld voorschotellet. Nu bestaan er verschillende soorten fantasie. Je kunt verhalen uit je duim zuigen om de waarheid te verbergen (politici zijn daar goed in). Je kunt er mee willen overdrijven (bijvoorbeeld een snoek van twee meter). Of je wilt juist iets over de echte wereld duidelijk maken, zoals in sprookjes of fabels. Ketelbinkie vertelt misschien weinig over het leven aan boord, maar weet wel hoe het voelt om van huis te zijn. Hij geniet van zijn avonturen, maar het moet ook niet te lang gaan duren. Hij is een zeevarende die het geld naar huis brengt, maar wordt dat altijd wel op waarde geschat? Hoopt een Ketelbinkie niet (stiekem) dat de vlag voor hem uit gaat als hij na lange tijd weer thuiskomt? Maar is niet het eerste dat van hem gevraagd wordt dat hij zich weer aanpast? "Aan tafel, je bent laat!"
- 2 **Kloppen de technische details?** – In één woord: nee. We komen de meest rare vaartuigen in de verhalen tegen.
- 3 **Worden vooroordelen bevestigd?** – Ja. Kapiteins zijn humeurig, het taalgebruik is stevig en vechtpartijen liggen op de loer. De romantiek is nog volop aanwezig in de zeemansliederen die aan boord worden gezongen. In verhalen voor de krant en Donald Duck kun je geen drank en vrouwen verwachten. Bij de proviandering in de blauwe baai bij Basta (in 'De Diepfriezen') worden gevulde koeken, spuitwater en pruimtabak ingeslagen. "Zonder die zaken kun je namelijk onmogelijk een reis naar de zuidpool ondernemen, zoals je weten zult." Schipper Bravo kan in 'De Frietvulkaan' zijn passie voor zeemeermin Frieda nauwelijks bedwingen, maar trouwt keurig aan het einde van het verhaal.

Mijn oordeel: het is leuk om nu eens een strip over een matroos te lezen in plaats van over een kapitein. Het beeld dat Ketelbinkie schetst van de maritieme wereld is niet realistisch. Maar zijn fantasiewereld raakt wel een gevoelige snaar. Niet voor niets staat er aan de Maas een prachtig standbeeld van onze Rotterdamse held. **Cijfer: 6**

Onzekerheid troef

Faillissementen Abis en Flinter

Op het moment van het schrijven van dit artikel zijn er twee grote Nederlandse rederijen, Flinter en Abis, omgevallen. De financiële problemen hebben geleid tot een surseance van betalingen en uiteindelijk zelfs tot faillissement.

De bemanningsleden aan boord van het ms.'Pioneer' (Flinter management) raakten door de in surseance verkerende rederij echter fiks in de problemen. Het schip dobberde acht weken lang op de rede voor de kust van Gibraltar. Zonder eten, vers drinkwater en zonder hulp aan twee bemanningsleden met behoorlijk dringende medische problemen. Ook de loonbetalingen waren gestopt. De banken kwamen niet met geld over de brug om voor de voorzieningen te betalen. De autoriteiten in Gibraltar wilden het schip niet naar binnen laten, want wie zou het havengeld gaan betalen? Voorts dreigde er op een gegeven moment beslag op het schip door Port state control, omdat de lonen niet betaald werden. In Gibraltar wilde men daarna al helemaal niet meer een havenplaats bezet hebben door een schip dat 'aan de ketting ligt'. Uiteindelijk haalde het slechte nieuws ook de nieuwsafdeling van NOS.nl.

Het is bekend dat rederijen met weinig vlees op de botten het zeer moeilijk hebben in deze tijden. Door grote overcapaciteit en de crisis in de offshore (olie en gas) zijn de tarieven voor het vervoeren van lading sterk gedaald. Voorts moet er opgebokst worden tegen goedkope vlagschepen. Daar komt de hete adem van de banken (kredietverstrekkers) nog eens bij. En dit alles in de vroeger zo bejubelde CV-constructies waarbij aan deelnemers die geld inlegden, enorme rendementen werden beloofd. Inmiddels kunnen diezelfde deelnemers naar hun geld fluiten. Zoals ik al eerder schreef in Diepgang, is je baan verliezen niet leuk. Het is nog minder leuk wanneer je er niets aan

kunt doen. De simpele werknemer aan boord, de zeevarende is maar mooi de dupe. Weg baan, weg zekerheid, weg pensioenopbouw en zie maar dat je al je geld uitbetaald krijgt. De werknemers op het rederijkantoor zitten in hetzelfde schuitje en worden ook getroffen door het faillissement. Gelukkig worden na een door de rechtbank uitgesproken faillissement, voor degenen met een Nederlands dienstverband, de loonbetalingen overgenomen door het UWV. Dit volgens artikel 61 uit de werkeloosheidswet. Vervolgens wordt er een curator aangesteld. De voornaamste taak van de curator is het liquideren (afwickelen) van de onderneming en het verzame-

len van zoveel mogelijk geld waarmee (een deel van) de vorderingen van de schuldeisers kunnen worden voldaan. De curator die feitelijk optreedt als werkgever zegt meestal al snel het dienstverband op. Dit gebeurt niet als er nog een doorstart komt, of als het beter is dat de schepen nog blijven doorvaren zodat er nog geld binnenkomt.

Ten opzichte van de ontslagen werknemers bij bijvoorbeeld V&D (of het kantoorpersoneel van de rederij) hebben zeevarenden een bevoorrechte positie. Een loonvordering verhuist namelijk mee met het schip! Bemanningsleden aan boord van een schip zijn preferente schuldeisers. Dat betekent dat zij als één van de eersten hun geld krijgen. Het UWV, de belastingdienst etc. komen pas daarna. Desalniettemin kan een faillissement veel ellende opleveren. En krijgen Filippijnen, Oekraïners en Russische bemanningsleden

al hun gage wel? Zij vallen niet onder artikel 61. Een andere onzekerheid is of men wel alle gage en verlofdagen uitbetaald krijgt*. Had de curator van de Pioneer adequaat als werkgever en 'scheepsbeheerder' opgetreden, dan was de bemanning een hoop ellende bespaard gebleven. Gelukkig wees de

Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) de curator op zijn verantwoordelijkheid en werd er alsnog naar behoren opgetreden. De curator bij Abis handelde gelukkig wel zoals van een curator mag worden verwacht.

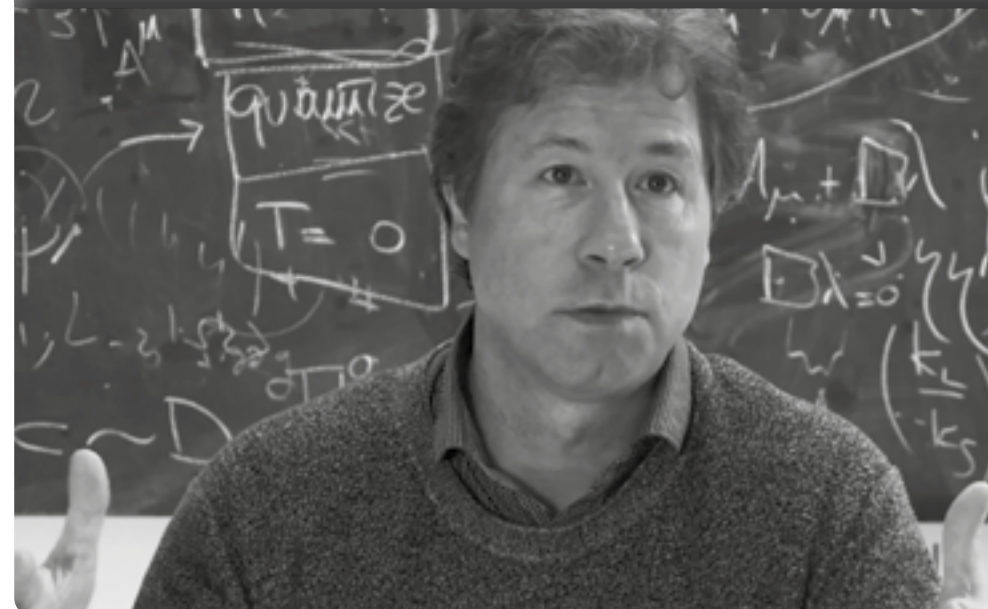
Jos Hilberding

*Ten tijde van het schrijven van dit artikel hebben de bemanningsleden van de Pioneer nog niet al hun gage ontvangen van het UWV; en zijn de banken nog bezig met het uitbetalen van de uitstaande verlofdagen.

Geen toegang tot de wal

Hoewel in de Maritime Labour Convention 2006 de toegang tot de wal als een recht voor elke zeevarende in elke haven omschrijft, blijkt in de praktijk het regelmatig lastig tot onmogelijk om bijvoorbeeld een zeemanshuis te bezoeken. In een ander nummer van Diepgang werd beschreven dat de inspectie leefomgeving en transport het probleem onderkent maar niet de middelen zegt te hebben hier iets tegen te doen. Inmiddels heeft Aswin Noordermeer van de Nederlandse afdeling van de International Transport Federation een begin gemaakt met een onderzoek naar een aantal terminals waar de rechten van zeevarenden niet volledig worden gerespecteerd. Wij hopen spoedig te berichten over het resultaat van zijn acties.

Kerkelijk en religieus nieuws

Oerkracht als oorsprong

Baanbrekende theorie van Nederlandse professor

Al vele jaren is in Diepgang de rubriek 'kerkelijk en religieus nieuws' te lezen. Tot nu toe kwamen er echter alleen maar nieuwtjes uit de kerk aan bod. Voor de eerste keer valt hier iets nieuws over God te lezen. Het gaat over Zijn bestaan en een opzienbarende ontwikkeling in de theoretische natuurkunde.

Vorig jaar heeft aan de universiteit van Amsterdam de hoogleraar natuurkunde Erik Verlinde een baanbrekend wetenschappelijk artikel gepubliceerd. Daarin presenteert hij een nieuwe theorie over zwaartekracht en zwarte gaten. Deze voldoet volgens hem beter dan die van zijn beroemde voorgangers Isaac Newton en Albert Einstein. Zijn publicatie heeft zoveel

indruk gemaakt dat zowel wiskundigen, natuurkundigen als sterrenkundigen er mee aan het rekenen zijn gegaan. Dit mede omdat hij vroeger, net zoals zijn broer, bij de prestigieuze universiteit van Princeton heeft gewerkt. Ook heeft hij de Spinozaprijs gewonnen. Persoonlijk valt mij op dat zijn theorie bijbelser lijkt dan die van zijn voorgangers. Om dit uit te

leggen, volgt eerst een wat lange inleiding. Daarna ga ik kort in op de mogelijke gevolgen van zijn theorie.

Wetenschappers hebben het bestaan van God nooit kunnen bewijzen. De meesten zijn van mening dat dit ook nooit zal gebeuren. De gangbare theologische opvatting is namelijk dat het werkwoord 'bestaan' niet van toepassing is op God. Om aan te geven dat God geen fantasie is, vinden zij het werkwoord 'zijn' wel weer van toepassing op Hem. Een godsdienst is iets waarin je kunt geloven maar gaat niet over iets dat je kunt meten en weten.

Deze manier van denken is niet voor iedereen bevredigend. Eén van de manieren om een 'echte', tastbare God te creëren, is om Goddelijke eigenschappen aan iets bestaands toe te schrijven. Dit kunnen stenen (beelden) zijn of stromend water, maar ook personen (zoals de keizer van Japan) of een ster (in het oude Egypte werd bijvoorbeeld de zon aanbeden). Erg sterk is deze oplossing niet. Het is namelijk een groot probleem, dat niet te bewijzen valt dat mensen of dingen Goddelijke eigenschappen hebben. Bij een Goddelijke eigen-

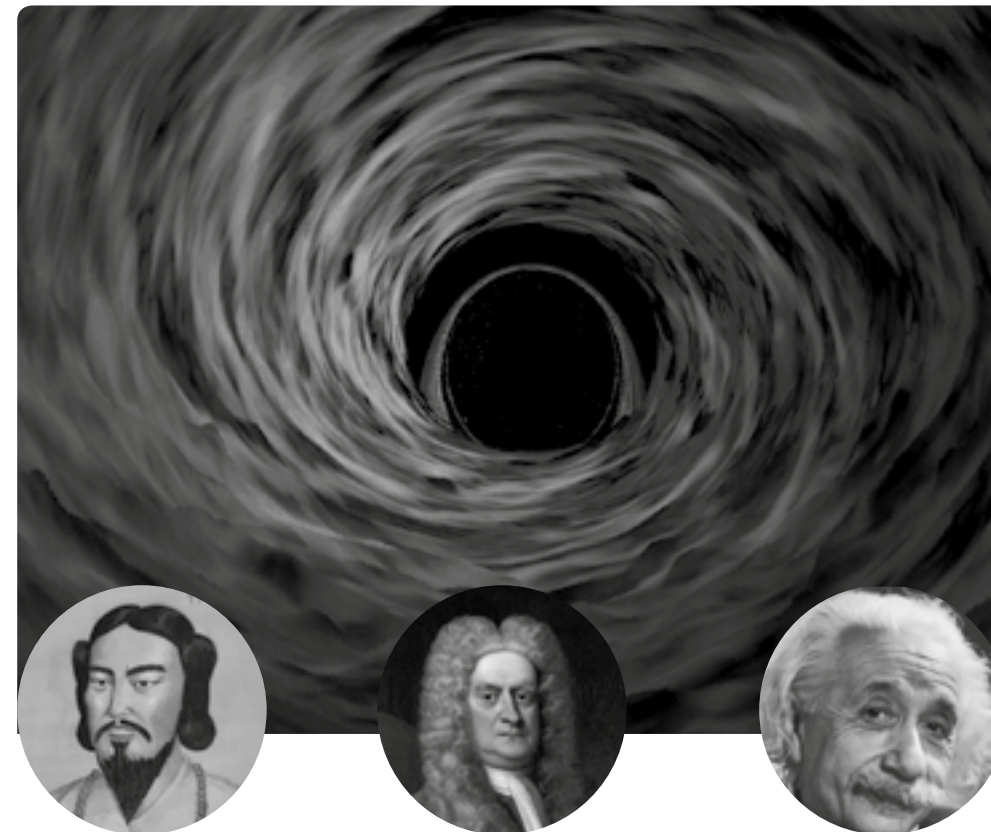
schap kun je denken aan het verrichten van een wonderbaarlijke genezing of het stichten van vrede op aarde.

Een andere manier om om te gaan met de moeilijkheid van het niet kunnen bewijzen dat God bestaat, is het (waan)idee dat de wetenschap nog niet ver genoeg gevorderd is om het bestaan van God te bewijzen. Zo dachten sommige alchemisten, dat God een soort oerstof is waaruit alle andere materialen zijn opgebouwd. Inmiddels wordt bij oerstof gedacht aan quarks en higgsdeeltjes. De wetenschap die voortgekomen is uit alchemie, scheikunde, heeft van alles aangetoond en bewezen maar niet het bestaan van God.

De meest populaire gedachte over de relatie tussen God en materie is dat God degene is die de materie heeft gemaakt. Zo wordt Hij in de bijbel beschreven als de schepper van hemel en aarde. Wetenschappelijk is trouwens vastgesteld dat de beschrijving van de manier waarop hij dit deed niet klopt. Zo heeft de bijbel bijvoorbeeld geen oog voor de evolutieleer en heeft de aardbol er de vorm van een schotel.

Het idee om God als oorsprong van alles te zien staat altijd nog overeind. Wetenschappers kunnen ons immers niet vertellen wat er was voordat de tijd bestond, en wie of wat die oerknal veroorzaakte waardoor het leven op aarde begon. Verder is het mensen nog steeds grotendeels onduidelijk hoe het heelal precies in elkaar steekt. In het onderzoek daarnaar speelt de aan het begin van dit artikel genoemde Erik Verlinde nu de hoofdrol.

Hoewel ik als theoloog met een gering talent voor natuurkunde een groot risico loop onzin te beweren, ben ik enorm getroffen door de nieuwe manier waarop Erik Verlinde denkt over zwaartekracht en de zwarte gaten in het heelal. Hij stelt voor om de zwarte gaten te begrijpen als chaos, als een plek waar infor-

matie kan verdwijnen. Hij beweert ook dat de natuur een voorkeur heeft voor chaos. In dat verband noemt hij als voorbeeld een netjes opgerolde tuinslang die elke keer weer veranderd in een kluwen. Behalve deze natuurlijke neiging tot chaos is er volgens Verlinde een kracht die orde aanbrengt. De zwaartekracht, die op aarde bijna alles op zijn plaats houdt, is daar een voortvloeiende van.

Toen ik hierover in een krant las, moest ik onmiddellijk denken aan de woorden die in het begin van de bijbel staan. Daar staat dat de aarde 'woest en ledig' was en dat God daar orde in heeft aangebracht. Bij mijn lessen Hebreeuws, de taal waarin het bijbelboek Genesis is geschreven, leerde ik dat je 'woest en ledig' ook met 'chaos' kunt vertalen.

Deze, voor mij op dit moment treffende, gelijkennis zou wel eens als oorzaak kunnen hebben dat Verlinde (onbewust) heeft teruggegrepen

op datgene wat in de bijbel staat. Zo is hij in Woudenberg, dus aan de rand van de Bible Belt, geboren. Collega's geven aan dat zijn theorie helemaal doorgerekend moet worden maar dat is volkomen gebruikelijk. Men zal er dus stapje voor stapje achter moeten komen of zijn theorie klopt. Bijzonder is dat wetenschappers de moeite nemen om dit te doen. Onder meer op de website newsScientists.nl wordt zijn theorie gepresenteerd als een opstap naar 'de theorie van alles'. Mocht Verlinde inderdaad de nieuwe Einstein worden, iets dat niet ondenkbeeldig is, dan zou zijn theorie het mogelijk maken dat er in de natuurkunde op dezelfde wijze over God wordt gesproken als in de theologie.

De vraag of de 'orde scheppende kracht' zich nog steeds bemoeit met de wereld blijft daarbij natuurlijk onbeantwoord.

Het jaar 2012 ligt geruime tijd achter ons. Wie weet nu nog waar we het toen over hadden? Waar maakten we ons druk over? 21 december, 2012 – gaat er een belletje rinkelen? Juist, de Maya-kalender.

Een nieuw tijdperk

De voorspellingen van zelfbenoemde profeten, maar ook geleerden en new-agers, die stellig beweerden dat de wereld op die datum zou vergaan. Want dat stond – volgens hen – gebeiteld in een stuk steen. Maar er gebeurde niks. We zijn er nog, anders had ik dit verhaal niet kunnen schrijven. Niet lang geleden, dus jaren na 2012 en de doemvoorspellingen, las ik een boek waarin uitgelegd werd dat in 2012 de wereld niet zou vergaan maar er een nieuw tijdperk zou beginnen. De Maya-kalender zou verkeerd zijn uitgelegd. Dat nieuwe tijdperk, daar kan ik wat mee, dat is te controleren, achteraf. Zijn we inderdaad een nieuw tijdperk binnengetroten? En zo ja, is dat een verbetering? Waar moet je naar kijken als je een nieuw tijdperk met een vorig gaat vergelijken? Het is in ieder geval zo dat we in een stroomversnelling zijn beland. En die voert volgens sommigen naar een waterval waarbij de Niagarawaterval een onbeduidend hoogteverschil is.

De stroomversnelling gaat over de deplorabele toestand van het milieu: nog nooit zijn er zoveel warmterecords gebroken, nog nooit was de lucht zo smerig in bijvoorbeeld New Delhi, nog nooit was de drinkwaterschaarste zo groot, het klimaat zo ontregeld.

De stroomversnelling waarin we verzeild zijn geraakt gaat ook over mensen die we liever niet zien in ons land, al zijn ze voor oorlog en schaarste gevluht.

Het gaat over polarisatie, het zij-en-wij, zwart en wit, rijk en arm, moslim of christen, werk of geen werk. Er lijkt geen middenweg meer te zijn. Je bent voor of je bent tegen.

Wie gaat deze immense problemen oplossen? Het kapitalisme? De vrije marktwerking? De wereldleiders?

Laat ik met de wereldleiders beginnen. Die krijgen tenslotte betaald om problemen voor het volk op te lossen. Gaat bijvoorbeeld Vladimir Poetin de wereld redden met zijn gevaarlijke spelletjes in de Oekraïne en Syrië, zijn stelselmatig uitschakelen van zijn binnenlandse (en buitenlandse) oppositie, zijn totale controle over de media in het land, zijn ontkenningen bij alles wat Rusland in een kwaad daglicht zou kunnen stellen, zijn terugtrekking uit het Internationale Strafhof, zijn bevel om meer olie te produceren ten kostte van het milieu? Deze kandidaat valt af.

Recep Tayyip Erdogan van Turkije dan misschien? Zal hij door de EU te dreigen miljoenen vluchtelingen op Europa los laten als Turkije geen lid van de EU mag worden, de arresta-

ties van iedereen die ook maar enigszins verdacht wordt iets te maken te hebben met de mislukte staatsgreep, de doodstraf te her-invoeren, ook maar

iets kunnen bijdragen aan een schone, veilige en vooral rechtvaardige wereld? Ook deze kandidaat valt af. De nieuwe Filipijnse president Rodrigo Duterte dan misschien. Zal zijn naam onlosmakelijk verbonden worden met het nieuwe tijdperk waarvan men denkt dat het aangebroken is? Zal hij door het zonder proces laten vermoorden van drugshandelaren en druggebruikers een betere wereld neerzetten? Moet hij niet eerst eens kijken waarom deze landgenoten in deze hel van verslaving zijn terechtgekomen? Moet hij niet eerst de oorzaak, namelijk armoede, zelfverrijking van de leiders en woekerende corruptie oplossen voordat hij zijn doodseskadars inzet? Nee, ook deze meneer zal de verlosser niet zijn.

Dan misschien, en ik kan er natuurlijk niet omheen, de kersverse president van Amerika, Donald Trump? Over deze maniakale, vrouwonvriendelijke, klimaatverandering-ontkenkende, ultraconservatieve en egoïstische miljardair kan ik kort zijn. Deze man zet de tijd terug als wij hem zijn gang laten gaan. Het is een doorgeschoten ondernemer die ten koste van alles zijn belangen veilig wil stellen. Zeker niet de man die Amerika, laat staan de wereld, zal dienen en leiden om schoner, veiliger, eerlijker en humaner te worden.

Maar wat dan, wat moeten wij gewone burgers als onze leiders narcisten zijn en zich egocentrisch en kortzichtig opstellen? Hoe is het in Godsnaam mogelijk dat ze überhaupt aan de macht gekomen zijn? Zijn wij burgers werkelijk zo dom geweest om ook alleen onze eigen belangen voorop te stellen en hebben we dan het ultieme voorbeeld gekozen als onze president?

Zoals wij blijkbaar zelfingenomen, narcistische leiders hebben gekozen, zo kunnen wij ook anders kiezen. En dat is nu precies hoe we een nieuw tijdperk kunnen vormgeven. Jij en ik. Wij moeten nu in actie komen, wij moeten nu besluiten anders te kiezen. Dus ga anders denken en leven. Sluit je aan bij organisaties als Amnesty International, SumOfUs, Milieudefensie, Avaaz, Walk Free, Artsen zonder grenzen, Greenpeace, WWF, Sea Shepherd. Stap over op duurzaam bankieren zoals banken als ASN of Triodos, beleg in duurzame projecten, eet gezond en mijd slecht voedsel. Kies voor solidariteit, doe vrijwilligerswerk, leef bewust. Teken petities of start zelf een petitie. Tegen narcistische leiders, voor een betere wereld. Verkondig iedereen die het horen wilt hoe jij de wereld gaat veranderen. Want veranderen begint bij jezelf. Alleen zo kunnen we een verandering teweeg brengen en een nieuw tijdperk beginnen.

De weg is lang en moeilijk, maar wie echt wil, kan bergen verzetten.

Sara Maya

De verdeelde staten van Amerika

Of je het wilt of niet, niemand kan om de nieuwe president van de Verenigde Staten heen. En wat een contrast met de vorige! Hadden we ooit kunnen durven dromen dat we afscheid hebben genomen van een zwarte president? Iemand met fatsoen, aardig, wijs en die het nieuwe continent symboliseerde ...? Iemand met humor en natuurlijk leiderschap, die kwetsbaar was en een mens met wie wij ons konden associëren? Niet primitief maar ontwikkeld, geen racist maar een verbinder? Was het niet minder dan een halve eeuw geleden, dat in het land van de onbegrensde vrijheid de blanke bevolking dit onmogelijk achtte voor een zwarte burger? Waar Martin Luther King een eenling was

Hoe wrang is het dus eigenlijk nu dat we een nieuwe blanke president zien die in veel opzichten stappen terug zet. Die de Verenigde staten verdeeld maakt en zijn overwinning dankt aan die verdeeldheid. Die qua fatsoen en niveau een halve eeuw geleden misschien geassocieerd zou worden met de toenmalige zwarte leiders ...

Echter het volk heeft – via een krom systeem – gekozen voor Donald Trump. Voorstanders zeggen dan meteen: Hij doet wel wat hij beloofd heeft, onderneemt actie en laat er geen gras over groeien. Eindelijk daadkracht. Muren tegen Mexico en een inreisverbod voor moslims naar het land van vrijheid. Hij vergeet dat dit land groot is geworden door al die mensen die hij nu buiten de deur wil houden.

Misschien mag een dominee geen politieke mening hebben, maar net zo min als ik een echte dominee ben is Donald Trump geen echte president. Hij is misschien gekozen, maar echte presidenten worden geboren. Zij staan op het juiste moment op en zijn wereldleiders. Zij kunnen verbinden in plaats van verdelen, luisteren in plaats van zenden. Ze slapen slecht bij slecht nieuws.

Om met Boudewijn de Groot te spreken ... Ik hoop oprecht dat ook deze president zacht kan slapen ... heeft hij toch iets goed gedaan:-)

Dominee D.A.G. Hoor

Adressen zeemanshuizen en pastores

AMSTERDAM

Centrum voor zeevarenden
Radarweg 32
1042 AA Amsterdam
Tel. 020 6117 912
Dominee L.J. Rasser
Tel. 020 6690 0065 / 06 22 09 03 34
leon.rasser@nederlandsezeemanscentrale.nl

DEN HELDER

Centrum voor zeevarenden van de Koninklijke marine
Binnenhaven 76
1781 BL Den Helder
Tel. 022 3612 178

DELFIJL / EEMSHAVEN

Centrum voor zeevarenden
Borkumweg 2
9979 XH Eemshaven
Tel. 059 6516 233
Pastor S. Standhardt
Tel. 050 3127 178 / 06 29 29 69 30
svenserg@nederlandsezeemanscentrale.nl

HARLINGEN

Centrum voor zeevarenden
Nieuwe Vissershaven 11
8861 NX Harlingen
Tel. 051 7431 161

MOERDIJK

Centrum voor zeevarenden
Sluisweg – Roode Vaart
4782 PT Moerdijk
Tel. 0168 416 650
Dominee H. van der Ham
Tel. 78 6138 280 / 06 53 59 63 80
hvdham@nederlandsezeemanscentrale.nl

ROTTERDAM / OOSTVOORNE

Internationaal centrum voor zeevarenden
Burgemeester Letteweg 30
3233 AG Oostvoorne
Tel. 06 32 27 47 25
Dominee H.M. Perfors
Tel. 0181 416 751 / 06 53 67 92 65
helene.perfors@nederlandsezeemanscentrale.nl

ROTTERDAM / SCHIEDAM

Centrum voor zeevarenden
Admiraal Trompstraat 1
Havennymer 562
3115 HK Schiedam
Tel. 010 4260 933

TERNEUZEN

Centrum voor zeevarenden
Westkolkstraat 40
Havennymer 562
4531 AX Terneuzen
Tel. 0115 695 373

VLISSINGEN

Centrum voor zeevarenden
Ritthemsestraat 498
Havennymer 562
4389 PA Ritthem
Tel. 0118 467 063

WERELDWIJD

Dominee S.N.D. Francke
Parelduikerhof 8
4332 DA Middelburg
Tel. 0118 651 888 / 06 37 00 84 32
waterbouwpastor@gmail.com

Nederlandse Zeemanscentrale
Willemskade 13
3016 DK Rotterdam
www.nederlandsezeemanscentrale.nl

Stichting Pastoraat Werkers Overzee
Parelduikerhof 8
4332 DE Middelburg
www.spwo.nl

